

SLOVENEK

Velja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 28.—
za pol leta . . . » 13.—
za četrt . . . » 6.80
za en mesec . . . » 2.20
za Nemčijo celoletno . . . » 29.—
za ostalo inozemstvo . . . » 35.—

V upravnistvu:

za celo leto naprej . . . K 22.40
za pol leta . . . » 11.20
za četrt . . . » 5.60
za en mesec . . . » 1.90
Za pošiljanje na dom 20 v. na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

Inserati:

Enostolpna petstirvsta (72 mm):
na enkrat . . . po 15 v
na dvakrat . . . » 13
na trikrat . . . » 10
na več kot trikrat . . . » 9

V reklamnih noticah stane
enostolpna garmondvsta
30 vinarjev. Pri večkratnosti
objavljenju primeren popust.

Izhaja:

vsak dan, izvenredno nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 6.
Sprejema naročnino, inserate in reklamacije.
Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Pred jesenskim zasedanjem.

Ljubljana, 20. oktobra.

»Slovanska Enota« je po zadnjem zasedanju sklenila, da zavzame svoje stališče z ozirom na jesensko državnozbornsko zasedanje šele, ko se državni zbor zopet snide. Vladne stranke in Nemci so pa napovedovali, da je obstrukcija Slovanov v jesenskem zasedanju gotova stvar. Strašili so že s § 14, z absolutizmom in z razpustitvijo državnega zbora, vse stvari, ki se jih bolj boje vladinovi kakor opozicijske stranke.

»Slovanska Enota«

Je zborovala včeraj tri ure in pol. Poročala sta posl. Udržal in Šusteršič, ki sta glede na politični položaj izjavila, da se je med parlamentarnim odmorom poostri. Osebito zadnji dogodki na Dunaju in na nižjem Avstrijskem so dokazali, da je sedanji zistem odločno Slovanom sovražna. Razprave so se udeležili vsi navzoči strankini voditelji. Razpravljalo se je o taktiki, ki naj se zavzame v tem zasedanju. Naglašalo se je, da bi bilo za zdaj najprimernejše, za zdaj še počakati in ne takoj zavzeti najostrejša sredstva. V tako nenavadnem položaju, kakor sedanji, mora postopati opozicija zelo previdno. Nadalje se je naglašalo in priporočalo, naj se počaka, kako se razvije politični položaj, od slučajja do slučajja naj se sklepa o taktiki. Odsvetovala se je hrupa obstrukcija, razven, če bi jo vprizorili češki radikalc, kar bi parlamentarna komisija »Slovanske Unije« ne morala odobravati.

V današnji seji klubovih načelnikov predlaga Kramar, naj se voli predsedstvo šele v petek, da zamorejo posamezne skupine sklepati o svojih kandidatih. Jugoslovani kandidirajo za podpredsedniško mesto Pogačnika. V četrtek je napovedana splošna seja »Slovanske Unije«, v kateri se poroča o včerajšnjem posvetovanju parlamentarne komisije in se sklepa o taktiki slovenskih strank. Tako poročilo o seji parlamentarne komisije »Slovanske Unije«.

Glasilo čeških radikalcev »Češke Slovo« piše, da se mora strmoglaviti vsemogočna birokracija in teror nemškega sveta.

Seja klubovih načelnikov.

Včerajšnja seja klubovih načelnikov je bila odgojena na danes po želji »Slovanske Unije«, ki je istočasno zborovala. Udržal se je toplo zavzel za odgoditev, kakor tudi Gross, sitnaril je Sylvester.

Nemški radikalc so seveda vznemoljeni, ker se je zapostavila seja klubovih načelnikov zaradi seje »Slovanske Unije«. Dopolnilnica »Zentrum« sodi, da vezi med češko delegacijo in Bienerthom še niso pretrgane. Splošno se sodi, da nastane kriza v vladi in v zbornici, ko se sankcionirajo vsenemške deželne postavbe. »Zentrum« upa, da se potem doseže modus vivendi med Čehi in Nemci v češkem deželnem zboru.

Ostale stranke.

Nemške svobodomiselnice stranke izjavljajo, da hočejo podpirati Bienertha in storiti vse, da se vzdrži delozmožnost zbornice. Strah jih je, da se svoje male večinice in hočejo delati na skupen nastop s Čehi. Govori se med nemškimi svobodomiselnimi strankami, da bi »Slovanska Unija« opustila obstrukcijo, če bi odstopila Hohenburger in Schreiner. Znanja sta že celo njuna naslednika, ki naj bi bila Pergelt kot minister krajan in Sylvester, ki bi prevzel justično ministrstvo. Kakor se vidi, so Nemci že sami siti Hohenburgerja in tistega Schreinerja, ki je znan po svojih boleznih, o katerih so se poučeni krogi svojčas veliko smejali. Včeraj zvečer so se posvetovali nemški in polski strankini voditelji pri Pattayu o predlogu »Slovanske Unije«, naj se predsednikova volitev odgodi na petek. Voditelji so se izjavili proti, češ, da se mora voliti predsednik, ko postane zbornica sklepna. Govori se, da odda »Slovanska Unija« prazne glasovnice kakor tudi Rusini. Socialni demokratje so v svoji seji slavili Ferrera, nato se izjavili proti obstrukciji in sklenili, da vložijo dva nujna predloga.

Kako gospodari Bilinski.

Na precej skritih prostorih objavljajo vladni listi obvestilo, da Bilinski tako izobno gospodari, da bo moral za leto 1910 predložiti proračun, ki bo kazal — primanjkljaj.

Odmevi našega shoda.

Glasilo agrarne stranke, »Venkov«, 19. t. m. prinaša o ustanovnem shodu Vseslovenske Ljudske Stranke cele dve strani obsegajoči uvodni članek. Predno poroča o shodu samem, uvodoma povzdiguje delo Slovenske Ljudske Stranke in poudarja tesno vez med njo in češko agrarno stranko, ki ji je tako sorodna. Naši zabiti liberalci naj uvodnik »Venkova« pazno preberó, da ne bodo trdili take abotnosti, kakor jih zdaj po svojih listih. Kako dobro se je zastopnik agrarne stranke v naši sredi počutil, naj posameje iz navdušenega članka v »Venkovu«, če že nam ne boje verjeti. — »Venkov« nakratko opisuje

boj zoper vlado in konstatira, da sta edino le češka agrarna in Slovenska Ljudska Stranka bile za odločno obstrukcijo in nastop, dočim so se ostale slovenske stranke deloma sramežljivo v kot stisnile. Le tisti Jugoslovani, ki jih vodi dr. Šusteršič, so šli neozirajoč se ne na desno ne na levo v boj zoper slovanozersko vlado. In ta boj zoper vlado je privedel do tesnega združenja in spojitve med češko agrarno in Slovensko Ljudsko Stranko, s katero bomo tudi nadalje skupno postopali. Tako »Venkov«, ki potem dostavlja, da je bilo samoposebi umevno, da češka agrarna stranka pri tako pomembnem slavlju ni mogla manjkati. Nato sledi natančno poročilo. O navdušenosti, ki je na shodu vladala, piše »Venkov«, da »takih entuziastiških pojavov naš moderni blazirani čas niti pojmiti ni vstanu!«

»Venkov« konča:

»Celotni utis shoda je bil, da bo spojitve »Slovenske Ljudske Stranke« s češkimi agrarci docela zlomila nemško nadvlado in Bienerthovo vlado.« V širokih vrstah slovenskega ljudstva — piše glasilo češke agrarne stranke — je misel združenja naših bratskih ljudskih strank vseskozi prodira.

× × ×

»Gorje ti, Hrvaška!« toži »Pokret«. Objavil je kar tri članke o ustanovitvi Vseslovenske Ljudske Stranke in eden je daljši od drugega. O Stjepanu Radiću pa je napisal uvodni članek, iz katerega posnemamo, kakšen ugled uživa ta politik in kako se njegova inteligenca visoko ceni. Drugi članek so »Pokretu« poslali iz Ljubljane, govori pa o Schwarzu in »Kranjski hranilnici«. Tretji članek je poročilo o našem shodu, in sicer zelo objektivno. In refrain je: »Klerikalcem je pretesno postalo, jao nama, Hrvatima!« Mi nimamo vzroka »Pokret« tolažiti.

× × ×

Balaamovega osla, ki je šel, da zabavlja, a je moral blagoslovljati, je predstavljal hrvaški staroliberalni »Obzor«. V soboto ko se je njegov poročevalec v Ljubljani okoli liberalcev mazal, je poslal svojemu listu notico, v kateri je govoril o neklih demonstracijah, ki da jih je pričakovati, o klerikalizmu, napredni Ljubljani itd., itd. V nedeljo pa, ko je videl ustanovni shod V. L. S. in naše tisoče in ko je videl, da je Ljubljana pametna, je mož namah presedlal in poslal »Obzoru« kar cel uvodni članek, poln oduševljenja. »Obzor« — prihodnjič ne — zabavlja pred nedeljo!

× × ×

»Edinost« je čisto vso pamet izgubila. Ker vlada med tržaškim, zlasti pa med vernim istrskim ljudstvom in duhovščino

velikansko ogorčenje, ker »Edinost« že ves božji teden o ničemer drugem ne piše, nego o največjem tolovaju, kar jih je človeška mati v zadnjih petdesetih letih rodila, o anarhistu Ferreru, ki je vodil barcelonsko sodrgo proti cerkvam in samostanom, da so jih požgali — zato si je »Edinost« izmislila, da je sveti Oče izrazil željo, da naj se Ferrera ne usmrti. Mi smo že približili, da je to nesramna laž, ki si jo je izmislil framasonski »Giornale d'Italia« in ki se je takoj dementirala s preziranjem. »Edinost« dela po stari metodi. Gospodje čutijo, da se jim majó tla pod nogami! Kakor čujemo, ljudstvo pošilja »Edinost« nazaj in duhovščina, kakor je njena sveta dolžnost, tudi v cerkvi poučuje vernike, da list, ki slavi človeka, kateri je označeval vero za sleparijo, duhovščino za hijene, svete zakramente za babjeverstvo in učil umor kraljev, ne spada v roke poštenega in Bogu udanega istrskega ljudstva. O ustanovitvi Vseslovenske Ljudske Stranke, ki je o njej celo zagrizeni »Narod« obširno poročal, ni imela veleslovenska »Edinost« v ponedeljek besede, pač pa je zopet prelivala svoje velike solze za Ferrera. V torek seveda jo je bilo pred nemškimi in hrvaškimi listi sram, pa je hitro poročilo o našem ustanovnem shodu prepisala! Kaj pravijo neki gotovi gospodje v Trstu k temu, da njihov list take kozle strelja? Ali misli »Edinost«, da če bo svojo glavo v pesek skrila in ne bo hotela videti, kar ji ni ljubo, ji bo kaj pomagalo? Stara teta nori — to je vse. Pravijo, da sploh ne bo več ozdravela.

Deželna električna centrala.

V »Slov. Narodu« je izšel nedavno članek, ki so ga naročili izvestni ljudje pri nekem svojem uslužbencu, in ki naj bi imel namen, diskreditirati akcijo deželne odbora za podeželne električne naprave. A ta namen se mu je ponesrečil, kakor je razvidno iz sledeče kritike njegovega spisa, ki nam jo je sestavil strokovnjak v električnih napravah.

Pisec članka »Deželna električna centrala« v »Slovenskem Narodu« št. 225 z dne 2. oktobra t. l., je skušal na poseben, navidezno stvaren način ovreči izvajanja v brošuri deželne odbora.

Gospod strokovnjak, ki pa tega imena nikakor ne zasluži, se je dal zapeljati k trditvam, ki so deloma zavite, deloma neresnične.

V prvi vrsti dotičnik gotovo ni razumel stavka: »Po izkušnjah so obrtni obrati za kakih 40 do 60 odstotkov svoje

LISTEK.

Umetnost.

DALMATINSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA V LJUBLJANI.

Dalmatinska umetniška razstava v paviljonu g. Jakopiča v Lattermanovem drevoredu se otvori najbrže že prihodnjo soboto. Že danes opozarjamo naše, za umetnost se zanimajoče občinstvo, da bodo na tej razstavi zastopani vsi veliki mojstri, kakor n. pr. Bukovac, Medović, Meštrovič, Vidović in drugi priznani umetniki društva »Medulić«. Že ta imena kategorično zahtevajo, da vsakdo porabi ugodno priliko ter si ogleda umotvore bratov Dalmatincev, med katerimi se je Umetnost od nekdaj izbirala svoje ljubljence. Posebno pa bo Ljubljancane zanimalo in veselilo, da najdejo na dalmatinski umetniški razstavi tudi svojega ljubega, dobrega znanca gospoda Marka Rašico, čigar dela (na 70) bodo kolektivno razstavljena in bodo zavzemala prostor ene cele dvorane. Dela so večinoma nova in bo gotovo vse njegove številne tukajšnje spoštovatelje živo zanimalo upoznati na podlagi kolektivne razstave še natančneje umetniško individualnost in odlično vse-

stranost tega umetnika, ki nam je tudi kot oseba mil in drag. Pripominjamo še, da je tudi plakat za to razstavo delo gospoda Rašice in je bil pod njegovim nadzorstvom tiskan. Prepričani smo, da bo ljubljansko občinstvo z obilnim obiskom razstave dokazalo svoje razumevanje za pravo umetnost in to zlasti z ozirom na to, da se gre tu za dela bratskih hrvatskih sinov — v zgodovini umetnosti vedno slavnih Dalmatincev. Naj nikomur ne bo žal vstopnine, marveč vsak naj si šteje v častno dolžnost, da položi svoj obolus na oltar bratske hrvatske umetnosti; duševni užitek na umotvorih s tem nikakor ne bo plačan. Več o tej razstavi bomo še pisali, kajti prepričani smo, da bo ta razstava prekašala vse dosedanje umetniške razstave v Ljubljani.

Slovensko gledališče.

GALEOTTO.

Užitek, kakršnega sicer nismo preveč vajeni, so nam igralci slovenskega odra audili 16. t. m., ko so uprizorili don José Echegarayevga »Galeotto«. Pozno je naše gledališče širšo publiko seznanilo s španskim mojstrom, a zato nas je odskočevalo z v vsakem oziru dovršeno predstavo.

»Galeotto« zahteva je inteligentnih igrancev, kajti drama je globokoumna in v najboljšem pomenu besede klasiška. Ni pravega »junaka«; »junak«, nositelj drame, njena vsebina je masa, svet, javnost. In ljudje, ki tu nastopajo, niso ne dobri ne zlobni — zlobno je le, kar iz vseh rezultira, tisto, česar se drug od drugega ne hote, nevede navzamejo, tisto javno mnenje, ki se ga ne dá prijeti, a posega v najgloblje in najskrivnejše koticke medsebojnega občevanja. Pod vplivom tega strupa ljudje smehljaje drug drugega mučijo in si grenijo življenje — ta pošast ščuje drugega proti drugemu in vendar nihče ni kriv in nihče se ne zaveda, da krivico prizadeva. »Galeotto« je najtipičnejša ilustracija Macchiavellovega: Homo homini lupus — človek je človeku zver. Moški in ženska sta si prijatelja, poznata se duš do dna, a ne stopita si približu, dasi zori v njih srcih tisto čustvo, ki združuje tudi telesa. A premagujeta se, spoštovanje ju ločuje, zakon, ki ženo veže z ljubljanim možem in sproti zamori grešno slo, prijatelja zadržuje, da si ne postaneta več kot prijatelja. A tu nastopa masa, se priplazi mnenje javnosti, ki čuti to, kar donna Teodora in pisatelj Ernesto še ne čutita, ki ju osumi, še preden sama o sebi kaj sumita, ki vé, kar ona dva komaj še slutita. Dočim je »Galeotto« — zvodnik — v Dantejevi

božanstveni pesnitvi knjiga, moč pisane besede — Galeotto fu il libro e chi lo scrisse — je veliki zvodnik v Ecchegarayovi drami javnost, njene sodbe, njeni pogledi, njena sugestija. In tu je dana tragika te zanimive drame, ki se v življenju vsak dan menj tragično odigrava, ker smo je vajeni. Javno mnenje je vsačimogočno — in donna Teodora ter Ernesto se vzljubita, ker to ta nepojmljiva sila hoče. Psihologija mase, vpliv družbe, moč javnosti, ki posameznikom ne vsiljuje samo svoje sodbe, temuč celo svoja čustva, ki hoče in se zgodi — tu je postala meso in vidimo jo, kako se v posameznikih poseblja. Pisatelj je umel to nevidno, vsako definicijo izbegavajočo silo v par markantnih besedah, v tesnem okvirju štirih, petih oseb, v preprosto, a globoko tekočem dejanju utelesiti.

Naši igralci so svojo gotovo ne lahko nalogo mojstrsko rešili. Na prvo mesto moramo postaviti gosp. Nučiča in gospo Borštnikovo; prvi je potrdil, kar smo o njem pri oceni prve predstave v letošnji sezoni dejali, da je namreč zelo napredoval. V »Galeotto« nas je presenetil z blagodejno fineso v vsem uprizorjanju, ki se dá težko prestaviti v besede in je vso igro ožarela s plemenitostjo in miselnostjo. Ni si zato mogel misliti boljše soigralka kakor je bila gospa Borštnikova, ki je zopet

največje delozmožnosti obtežen, če se računa s 300 delavnimi dnevi in deseturnim obratom.

Za slučaj naprave 25 konjskih sil, ki je naveden v brošuri, je treba faktično naprave, oziroma lokomobile 25 konjskih sil, in ne manjše, z ozirom na hipne obtežbe, ki se gotovo primerjajo, in ki znašajo 35 do 40 konjskih sil. Parni stroj mora biti na vsak način tako velik, da zamore tem zahtevam zadostiti, to se pravi: treba je stroj 25 konjskih sil. Tudi elektromotor odda lahko hipno toliko več moči; večkrat, in sicer takrat tudi trajno, rabi obrtnik pri normalnem delovanju svojih strojev vseh 25 konjskih sil, oziroma hipno tudi, kakor prej označeno, dosti več. Če bi se smelo z lokomobilo trajno več moči proizvajati, kot je pri dotičnem stroju označeno za normalno, bi gotovo vse trdke že vnaprej zvišale podatke za normalno delozmožnost svojih pridelkov. Največji del obratovalnega časa v letu pa leži faktična uporaba moči znatno pod normalno delozmožnostjo vse naprave, tako da je število proizvajanih konjskih urnih sil v letu tako, kot da bi delal stroj ves obratovalni čas (300 dni z deseturnim dnevnim obratom), enakomerno z 0,6 x svoje normalne delozmožnosti. Za slučaj, ki je naveden v brošuri, bi tedaj ne zadostovala lokomobila za normalno 20, maksimalno 28 do 30 konjskih sil, kakor to skuša dokazati »Narodov« dopisnik. Vsled tega je tudi vsota 11.820 K, ki jo navede za nakup in za napravo lokomobile, od daleč prenizka. Sicer pa v tej vsoti marsikaj še ni zapopadeno, n. pr. jermen, varovalna ograja, pomožna dela, potrebni vodnjak s sesalko (posebno slednje dostikrat ni poceni vsled krajevnih razmer), vrednost zazidane zemlje itd.

Pripomniti je tudi treba, da se dá pri pogonu z elektromotorjem sila primerno deliti s tem, da se dá vsakemu posameznemu stroju poseben elektromotor, vsled česar odpadejo transmisije, ki tvorijo konstanten vir izgube sile. Uporaba več motorjev nudi nadalje to udobnost, da delajo elektromotorji, če se jih vobče rabi, vedno z dobrim, uporabnim učinkom.

Glede »Narodove« sestave obratnih stroškov je treba predvsem omeniti, da danes s 4 % obresti denarja ni nikjer dobiti pri sedanjem stanju denarnega trga. Obrtnik bo moral gotovo plačati najmanj 5 %. Tudi amortizacija s 5 % in pred vsem pa stroški za vzdrževanje z 1 %, bodo gotovo znatno prenizki.

Pri točki za potrebni premog zamolči pisec »Narodovega« članka jako previdno kakovost, s katero računa, število kalorij, ki ga ima ta premog in njega cena, tako da se ta točka ne dá zlahka presoditi. Iz nadaljnjih izvajanj dotičnega članka pa se dá sklepati, da je računal pisec z 1, 2 kg premoga za konjsko silo na uro. Pri tej trditvi mu morajo pomagati največje trdke s svojo garancijo glede uporabe premoga.

Kar se tiče te številke, omenimo, da faktično garantira največja svetovna trdka, ki izdeluje lokomobile, t. j. R. Wolf, Magdeburg, Buckau, uporabo 1, 2 kg za konjsko silo na uro in sicer za lokomobile te velikosti, ki pride v našem slučaju v poštev. Pri tem pa računa omenjena trdka s premogom, ki ima 7500 kalorij in ne vsebuje več kot 5 % pepela in žlindre. Omenjena trdka dá nadalje še naslednje podatke: Uporaba premoga se za slabši premog ne zviša samo v nasprotnem razmerju kalorij, ki ga vsebuje, temveč je treba za vsakih 1000 kalorij manj, še 5 % prišteti, radi slabšega izkoriščanja kotla.

pokazala, kako obvlada vsa čustva in njih brezštevilne stopnje, ki z njimi razpolaga srce žene. Bila je v igri obeh po ničemer motena, v vseh legah soglašujoča harmonična. Za njima je gosp. Verovšek, ki je don Juliana v njegovi dobrodušnosti izborni pogodi, pa se je spočetka nekoliko zatikal — na višini pa je bil v zadnjem dejanju. Ves čas se je v svojem elementu obdržal gosp. Danilo, o katerem nismo mislili, da se mu bo vloga intriganta, don Severa, tako vseskozi prilagala. Kar nam je pri njem prav posebno ugajalo, je bilo, da se ni dal zapeljati do odkrite nizkote, marveč je ostal na tistih črti, ki loči moža sveta od drugih smrtnikov, ki se ne znajo nazunaj obvladati. Sovrstna partnerica mu je bila gospa Bukšekova, ki je topot nastopila v dolgi in pomembni vlogi, katero je znala spraviti v sklad z vsemi ostalimi. Morebiti je nekoliko pretiravala, a da se je komaj opazilo. Gosp. Bohuslav je bil dober Pepito, šel pa je tuptam nekoliko preko mere.

Nekaj hrib smo opazili v izgovarjanju italijanščine, kar naj se prihodnjič popravi.

Mislimo, da izražamo splošno željo, ako pričakujemo reprizo te igre. F. T.

MADAME BUTTERFLY.

Opera nas je sinoči v ne prav dobro obiskani hiši naslajala z zvoki moderno uglasbene »Butterfly«. Dejanje je vele-

V celem okolišču, ki pride tukaj v poštev, se rabi skoraj izključno trboveljski premog, ki vsebuje povprečno 3500 kalorij. Po predstojajočih garantiranih številkah trdke R. Wolf sledi tedaj uporaba premoga za konjsko silo na uro:

$$\frac{1,2 \times 7500}{3500} + 5 \times \frac{7500 - 3500}{1000} = 3,09 \text{ kg}$$

Samo ob sebi je umljivo, da se naša ta številka na popolnoma obteženo lokomobilo, pri čemur pa mora biti kurjač izredno spretan in izurjen, tako da s pravih naloganjem premoga zviša čim največ uporabi efekt kotla. Kakor se je v časopisu društva nemških inženirjev pred kratkim razpravljalo, je treba pri normalnem obratu najmanj 20 % prišteti, z ozirom na to, da je obrat vselej neenakomerno obtežen in da strojnika, odnosno kurjača z navedenimi lastnostmi za mesečno plačo 100 K ni dobiti. (Pripeti se tudi lahko, da znaša ta pribitek 80—90 %.) Nadalje je treba prišteti še nadaljnjih 10 odstotkov za vsakdanje izgube, ki se jih ima, kadar se z obratom začne, oziroma neha.

Po predstojajočem detaljiranem računu znaša tedaj uporaba trboveljskega premoga za konjsko silo na uro 3,09 + 20 % + 10 % = okroglo 4 kg. Če je tedaj v primerjalnem računu brošure uporaba za konjsko silo na uro s 3 kg navedena, je slika za obratovanje z lokomobilo prej ugodna, kot neugodna in se doseže z električnim obratom gotovo najmanj v brošuri izračunjeni rezultat v prilog obrata z elektromotorjem.

Pri tej razpravi pa še nismo nikakor upoštevali znatno nižjih investicijskih stroškov pri električnem pogonu, vsled česar more podjetnik potrebni kapital dosti lažje dobiti. Tudi je še upoštevati, da je elektromotor za obrat vselej na razpolago; zadostuje samo en prijem in motor steče, ravno tako lahko se potem motor odstavi. S tem, da se dela z elektromotorjem je tedaj, kadar se sila faktično rabi, ni nobenih izgub vsled potratne moči. Elektromotor ne rabi nadalje nikake strožbe, med tem ko zahteva obrat z lokomobilo vsekakor trajno enega moža za strežbo.

Če tedaj pisec prej omenjenega »Narodovega« članka ne more proti projektu drugega navesti, kot je to storil z dotičnim spisom, je njegov trud, projekt diskreditirati, zaman.

Shod mladine v Št. Rupertu

DNE 24. OKTOBRA 1909.

Orel, ki je razpel nad milo slovensko domovino svoja krila, ki je vzletel iz osredja najplemenitejših in požrtvovalnih mladeničev in prijateljev slovenskega fanta, hoče zbrati v tem svojem okrilju, v okrilju poštenega, navdušenega dela za Boga in narod, tudi vse poštene in resne fante trebanjske dekanije. Nismo se poznali, ne poznamo se še, a hočemo se poznati v prihodnje. Sila rodi odpor. Če se nas ne rabi, nas zaničujejo; kadar nas rabi, pa nas hočejo podkupiti s cigarami in vinom. Fantje, glavo po koncu! V nedeljo vsi na shod v Št. Rupert, da se pogovorimo, se spoznamo, se navdušimo in med seboj sežemo v roke, v boj zoper sovražnike, ki nas slovenske kmečke fante prezirajo in zaničujejo. Iskarijotov med slovenskimi kmečkim fanti ne sme biti! Zato vsak pregovori svojega prijatelja in hajd v Št. Rupert na to važno zborovanje. Pričetek ob 1. uri popoldne. Na zdar!

.. Koleknjite vsako pismo z obmejnimi kolkom! ..

tragično in glasba se nanje ozko naslanja, tako, da je vsem sodelujočim, če se uživajo v stvar, podana lepa prilika, da izvedejo predstavo briljantno. In včerajšnja predstava je bila res vse hvale vredna.

V ospredju je stala seveda nesrečna »Butterfly« — ga. Nortgartova, odlična, pretresujoča v igri, tudi glasovno dobra, vendar nekoliko manj disponirana. Izbor en bil g. Fiala. Sploh imam vtis, da je ta simpatični pevec od lani pridobil na glasu. Sinoči ga je bilo veselje poslušati. Za nas in kakor čujemo, še za marsikoga, je poseben užitek čuti in videti g. Vulakoviča. Tako miren in umerjen v igri, z glasom, ki ne pozna najmanjše nestalnosti, vsak ton kot bi bil izklesan, nosi njegov nastop znak sigurnosti, katere ni vedno na odru dobiti. — Tudi gca. Peršlova je vsled svoje agilne, dobro premišljene, nepretirane igre ter pravilnim popevanjem, ki ga diferenca v glasovni kvaliteti gornje in spodnje lege ni motila, paralelno s prej imenovanimi zaslužila obilo spontano priznanje občinstva. Ostale manjše vloge so bile dobro izvedene in niso kvarile celote. Celo mali Benjo je bil kaj prikupen sinček.

Izvajanje v orkestru je bilo dobro; je harmoniralo, toda čustva in strasti, ki so izražena v tej glasbi, zahtevajo še več temperamenta. In g. Beniška smo videli že dostikrat bolj temperamentnega kot sinoči. A. S.

S. K. S. Z.

Stanovanjsko vprašanje in stanovanjska politika.

Sinoči je predaval v »Zvezi« gosp. Kerhne o delavskih stanovanjih; razvijal je približno sledeče misli:

Delavska stanovanja so predraga, ker znašajo skoro eno tretjino letnega delavskega zaslužka. Delavska stanovanja so nezdrava; večinoma so pod streho ali pod zemljo, ali so pa obrnjena na dvorišče. V vseh slučajih trijo na pomanjkanju zraka, svetlobe; večinoma so premašna, pretesna, ker obstoje navadno iz kuhinje in ene sobe, v katerih prebiva večkrat družina pet do deset članov.

Ker so premašna in prenapolnjena, so npravnosti delavskega ljudstva škodljiva. Če ima ena družina en sam prostor ponoči in podnevu, če se gibljejo otroci in odrasli, zakonski in samski, moški in ženske vseh vseh, to ne more biti v korist dušnemu zdravju. Na takih stanovanjih gospodarji jetika, tifus, nenravnost in alkoholizem.

Nujno je potrebno, da ima vsaka delavska družina svojo lastno hišico, svoj lasten dom. V Londonu je 290.000 delavskih hišic, v katerih stanuje po ena sama družina. Omika, napredek ima svoje pogoje v družinah s stalnim domom. Dokaz za to so nam nomadski narodi, pri katerih ne moremo govoriti o omiki, dokler se niso stalno naselili in se jeli s poljedelstvom pečati, s katerim je združen stalen rodbinski dom.

Navajal je nadalje različne zakone, katere so izdale različne države v prid delavskim stanovanjem. Največ je za to storila Nemčija, Švica in Angleška.

Avstrija je izdala leta 1892. edini zakon, pa še ta nima nobenega praktičnega uspeha.

Da se stanovanjsko vprašanje povoljno reši, bi se morali ustanoviti občinski, deželni in državni stanovanjski uradi, ki bi skrbeli, da se preprečijo zdravju škodljiva stanovanja, da se poskrbi za ljudi brez stanovanja, da se uredi hišni najemninski davek z ozirom na delavsko ljudstvo, in da se podpirajo vsa stavska društva, ki brez špekulacije zidajo rodbinam delavskega ljudstva stalne domove.

Rennerjev zrakoplov na Dunaju.

Zopet nesreča. — Renner o vojakih avstrijskega zrakoplovne oddelka.

Sreča, ki je doslej spremljala Rennerja pri njegovih poletih z zrakoplovom »Estari« I., jih je nekoliko zapustila. Včerajšnji polet se je zopet ponesrečil. Popoldne ob 3. uri je bilo zbrano na dirkališču ob rotundi že na tisoče ljudi, med katerimi je bilo opaziti tudi gojence dunajskih kadetnih šol. Ob pol 4. uri popoldne so potegnili zrakoplov iz lope in oba mlajša Rennerja sta zavzela svoje prostore. Na povelje se je zrakoplov dvignil v zrak. Dosegel pa je le dva metra višine. Vrgli so iz čolnčiča nekoliko vreč s peskom, na kar se je zrakoplov dvignil na štiri metre višine. Višje niso mogli dvigniti zrakoplova, četudi so iz čolnčiča izmetali še nekoliko peska. Edino upanje je bil še motor. Oba mlajša Rennerja sta zdrsnila kolikor mogoče na zadnji konec zrakoplova, da bi ga spravila v poštevno lego. Zrakoplov se je počasi dvignil v zrak, a tu se pojavi mal veter, ki je zanesel zrakoplov čez glave občinstva. Med gledavci je nastalo veliko razburjenje in nekateri so začeli bežati, a so jih častniki zrakoplovne oddelka pomirili. Zrakoplov je med tem zašel med brzojavne in telefonske žice, kjer se je ovoj pretrgal. Vojaki zrakoplovne oddelka so prihiteli blizu in skušali potegniti zrakoplov na tla. A posrečilo se jim je to šele, ko so častniki z golim orožjem presekali žice. Zrakoplov je dobil veliko odprtino. Privlekli so ga nazaj v zrakoplovno lopo, kjer so konstatirali, da je ušlo iz ovoj 80 kubičnih metrov plina. Odprtino so popravili in vnovič napolnili zrakoplov s plinom. Med popravljalnimi deli je prišlo do hudega prepira med Rennerjem in poveljnikom vojaškega zrakoplovne oddelka stotnikom Hinterstoisserjem. Renner je bil mnenja, da je bilo vojaštvo največ krivo ponesrečenega poleta in je zaklical razburjen: »V Gradcu sem celo stvar opravil s par postreščki. Odstranite mi vendar te vojaške ljudi. Povsod se usiljujejo, a ne razumejo ničesar o stvari. Bom že sam izvršil vse s svojimi sinovoma. Ne rabimo teh ljudi, ki hočejo vse vedeti!« Ko je to slišal poveljujoči nadporočnik, je odpoklical vojake in odkorakal z njimi iz dirkališča. Sedaj je Renner star, zaklical občinstvu, naj mu pomaga. Nekaj mladih ljudi je prihitelo in ob 5. uri popoldne so zopet izvlekli zrakoplov iz lope. V tem trenutku pa je prišel službujoči policijski uradnik in izjavil, da prepoveduje uradno jrov vzlet. Ta vest se je hitro razširila med občinstvom, ki je razočarano zapustilo dirkališče. Po programu se vrši prihodnji polet Rennerjevega zrakoplova danes popoldne. — Cesar, ki je prisostvoval pr-

vemu poletu Rennerjevega zrakoplova preteklo soboto, je daroval starejšemu Rennerju dragoceno ovratno iglo, sinovoma pa dve žepni uri.

NEMŠKI KRŠČANSKI SOCIALCI

so imeli v ponedeljek na Dunaju 22 shodov. Dr. Lueger je zopet govoril za nemški značaj Dunaja, princ Lichtenstein je govoril za oktroiranje novega poslovnika državnemu zboru.

PROFESOR CESARE LOMBROSO.

slavni antropolog, ustanovitelj kriminalne antropologične šole, je umrl v Turinu. Z njim je preminul mož, ki je kljub veliki enostranosti bil dika sodobnega znanstva.

POUČNO POTOVANJE TURKOV.

Carigrad, 20. oktobra. Predvčerajšnjim zvečer je odpotovalo 87 turških veljakov na poučno potovanje s posebnim vlakom na Dunaj.

Dnevne novice.

+ Zagovorniki španskih roparjev in požigalcev lažejo v »Narodu« tako brez sistema, da jim ena laž drugo pobija. Enkrat lažejo, da deželni odbor nima denarja niti toliko, da bi mogel najpotrebnejše stvari izvršiti in da so deželne finance v strašni stiski — krivi so seveda »klerikalci«! — drugi pa laže, da dr. Lampe kar denarje siplje in da je celo Zadrugi Zvezi posodil 300.000 kron. Vse je zlagano. Dr. Lampe ni nikomur nič posodil, gospodarstvo pri deželnem odboru je vzorno, in to se vidi najbolje iz tega, da so se letos in lansko leto dopolnili vsi zakladi, iz katerih so se pod liberalnim prednikom izposojale večje vsote, tako da je danes popoln red v deželnih financah. Liberalno izzivanje bo pa imelo to posledico, da bomo morali razkriti, kako se je in se še gospodarji pri liberalcih!

+ Orka poštrukcija, zdej sma ja pa spet po - limal! Tako je vzkripelo v občinskem svetniku in deželnem poslancu deželnega stolnega mesta Ljubljane, vodilnem politiku narodno-napredne stranke Josipu Turku, ko je čital v »Narodu«, kako se zdaj njegov kolega dr. Triller brani po »Narodu«, da ni nikogar psoval, ampak da se je obnašal vseskozi dostojno in čisto (Opazka za gospoda Turka: To se bere »šik«, ne »čik«!) »Slovenski Narod« se je v poročilu iz deželnega zbora kar bahal z najgrimi psovki, ki so jih metali okoli liberalni poslanci, Pepeta Turka so po ljubljanskih gostilnah in kavarnah slavili kot največjega junaka, kadar je klical: »Orka poštrukcija!« in pripovedoval, kaj so vse liberalci klerikalcem »v ksiht« povedali, zdaj pa pride dr. Triller in vse to taji ter v »Narodu« razglaša, da sploh ni psovka rabil. — Pepe, zdaj pa ti govori! Orka poštrukcija, če ima fant korajžo, ne bo tajil!

+ Sramežljivi lev. Dr. Triller je podal izjavo, v kateri taji, da bi bil v deželnem zboru psoval poslance. Sobotni papirnati liberalni lev »Slovenski Narod« pa dr. Trillerjev nastop v deželnem zboru tako-le opisuje: »Dr. Triller je v skrajni razburjenosti zaklical na Lampeta: Kaj, ti se nam boš še posmehoval — ti ostudna baraba — ti falot nesramni ... In vsula se je cela ploha psovka na Lampeta. Slišalo se je: Diabolus — lump — falot — lopov — kruljeva kanalia — ti si slabši kot stekel pes — ta obraz je za Verbrecher-album itd.« — Tako »Slovenski Narod«. In sedaj dr. Triller psovke taji. »Narod« in dr. Triller sta pač vredna drug drugega. Je res zanimivo za liberalne bravce »Slovenskega Naroda« vprašanje, ali ima prav »Slovenski Narod«, o katerem so liberalci mnenja, da ima vedno prav, ali dr. Triller. Mi pa dr. Trillerju lahko dokažemo, da je naše poslance psoval s krotami. Če meni salonski lev dr. Triller, da to ni psovka, naj se o boljšem pouči pri svojem bratu »levu iz šentpeterske štale«, g. Josipu Turku, ali pa morda pri »levu iz Šiške«, g. Cirilu Pircu.

+ Kratkovidnost je huda bolezen, časnikarska površnost jo prekaša. Naš preljudi tovariš »Slov. Narod« jezиковo vpraša, zakaj je prinesel naš list tako suhoparno in kratko poročilo o seji deželnega zbora dne 13. oktobra, ko se je obravnavala postava o šolskem nadzorstvu. O šolski nadzorstveni postavi smo objavili do 500 vrst. Gledali smo, da smo podali o tej nar. socialni postavi nazorno pedagoško poučno sliko svojim bravcem. Seveda, stenografičnih zapisnikov Ganglovih in Trillerjevih deklamacij nismo povedali, ker nimamo povoda, da dolgočasimo z njimi svoje bravce in z lamentacijami liberalnih poslancev polnimo dragocene predele našega lista.

+ Lepo priznanje. Kaj takega res še od liberalcev nismo pričakovali, kar je priznal »Narod« v grozno dolgi notici »Klerikalni upi«, kar se da kratko povedati takole: Hribar ne pomenja ničesar v liberalni stranki, ker dela lahko vsak liberalci politik, ki se njemu zdi prava, ne glede na to, kako da sodi načelnik njegove

stranke, Hribar. Ubogi Hribar! Nismo tvoji oboževalci, smo odločni tvoji politički nasprotniki, a smiliš se nam le, da te tako loputne tisti »Slovenski Narod«, ki ti je po njegovih lastnikih kot strankinemu načelniku na razpolago. — Kondoliramo.

+ **Potolazite se**, liberalci, ker so v nedeljo ob ustanovnem shodu Vseslovenske ljudske Stranke vselej zastave le iz Uniona. Saj sami znate, da bi bilo plapolalo v nedeljo več zastav po beli Ljubljani, ako bi bili mi le namignili, kolikor jih je samovalo ob vašem septemborskem salamandru. Glede na zastave svetujemo liberalcem: prst na usta in psit!

+ **Orientalce domišljije** ne moremo odrekati liberalnim časnikarjem. Umevno. Saj zajemajo vso svojo modrost v vrelcih orientalskega iz trgovskih ozirov nemško pisanega slovnožrškega časopisa. Umazano svoje orožje liberalci vihte zdaj proti deželnemu glavarju dvornemu svetniku pl. Šukljetu. Stara resnica, v kogar naših se zaletavajo liberalci po svojih listih, tak naš somišljenik jim je nevarjen, bo se ga, s svojimi napadi priznajo, da dela zaslužno in zelo uspešno za našo stvar. Slovenski liberalni orientalisti sanjajo, da pl. Šuklje ne uživa v krogih naše stranke posebnih simpatij. Precej opija ali alkohola je moral zavžiti tisti, ki je to začel včerajšnjem »Narodu«. Ravno nasprotno je res. Naša stranka ga spoštuje, ceni. Zato mu je izročila najčastnejša mesta, ki jih ima na razpolago. Naša stranka je popolnoma zadovoljna z delom odličnega svojega politika v blagor našega ljudstva, v korist kranjske deželne uprave. Boli liberalce, ker je postal v zadnjem zasedanju deželnega zbora vojvodine Kranjske strogo po pravici in postavi in tako onemogočil tisti up in nado, ki so jo stali liberalci v svoje smrdljive bombe in druge otročarije, da preprečijo delo ljudstvu v korist, tistemu ljudstvu, ki se mu hlinijo ob volitvah, a ga sovražijo iz dna svoje duše in so zato hoteli, brez uspešno seveda, preprečiti delo njemu v korist. Naravnost smešni so liberalci ko zahtevajo, naj vlada odstavi sedanjega deželnega glavarja kranjskega zato, ker je kot zaupnik kroje natančno in strogo izpolnjeval postavne predpise kranjskega deželnega reda in tistega deželnozbornskega poslovnika, ki se je svojčas sprejel v popolnem soglasju s tistimi kranjskimi liberalci, ki se zdaj jeze zato, ker se ga deželni glavar drži in ne dela nikakršnih izjem pri prečisti liberalni gospodi. A liberalcem ni dovolj, da v svoji orientalski domišljiji odstavljajo kranjskega deželnega glavarja. Obestni in lačni so naši liberalci in zato zahtevajo nič več in nič manj, kakor da odstopi dvorni svetnik pl. Šuklje kot državni poslanec. Liberalni modrijani upajo celo, da bi oni zmagali v Šukljevem volivnem okraju v slučaju državnozbornskih volitev. A kruto se varajo, če sodijo v svoji domišljivosti, da bodo narekavali naši stranki, kaj da na stori in kaj naj opusti. Svetov in želja liberalcev naša stranka ni, ji ne in jih ne bo vpoštevala. To naj si že liberalci zapomnijo, saj smo jim že večkrat povedali. Uverjeni naj bodo, da zna naša stranka ceniti zasluge in delo svojega odličnega somišljenika kranjskega deželnega glavarja dvornega svetnika pl. Šukljeta. Čimbolj ga napadate, timbolj ga cenimo, ker nam vaši napadi izpričujejo, da je Šuklje mož popolnoma na svojem mestu.

+ **Tržaška barka poka**, da je kar vesele. Med narododelavsko organizacijo in frakcijo ni soglasja in dr. Rybač je že zapretel z odstopom. »Edinost« se majo od enega do drugega in ne ve, kje ima glavo. V narododelavski organizaciji so se okrepili radikalni elementi, kar se je pokazalo ob proslavi anarhista Ferrerja. — »Edinost« jo je za njimi mahnila in en teden solze prelivala. 22. oktobra voli N. D. O. predsednika, ki ga zadnjič ni mogla. V političnem društvu »Edinost« je šla edinstvom rakom živžgat, ustanovila se je radikalnosocialna frakcija, narodnoliberalna vleče na svojo plat, katoliški Slovenci pa so si ustanovili S. L. S. »Edinosti« smo vse te reči pravili, pa revica ni mogla verjeti.

+ **Balkan**, tržaško »svobodomiselnost« dijaško društvo, kojega člani so hoteli n. pr. dejansko in z nasilstvom preprečiti ustanovitev krščansko-socialnega izobraževalnega društva v Dolini in ki zdaj proslavljajo bogokletneža in požigalca Ferrerja, je zdaj že vdrugič naprosilo odličnega člana kranjske S. L. S., da bi prišel v njihovo društvo predavati. To je prava nesramnost, ki zasluži, da se jo javno pripiše. »Balkanovci« imajo namreč s tem le namen istrsko ljudstvo, kamor hodijo predavati, preslepiti po znani tržaški maniri. Če se bodo »Balkanovci« še enkrat predrznili kaj takega napraviti, jih bomo brez rokavic prijeli. Mi se le čudimo, da morejo tako mladi ljudje, ki bi pač lahko bili nekoliko bolj odkriti, biti tako hinavski. Toda zdi se, da na Tržaškem jabolko ni padlo daleč od drevesa.

— **Finl dr. Tavčarjev »Slov. Narod«** piše o nesreči gospe Zurčeve: Če bi bili klerikalci, bi rekli, da je dogodek, o ka-

terem se nam poroča iz Novega mesta, »prst božji«. A ker nismo klerikalci, beležimo suho dejstvo, ne da bi ga izrabljali v kakršnekolj namene, da si je gospa Zurec iz Kandije v nedeljo na smiheljskem pokopališču zlomila nogo baš v času, ko je bil njen soprog g. Josip Zurec, p. dom. Štembur, v Ljubljani na klerikalnem shodu v »Unionu«. — Dr. Tavčarju na te fine opazke povemo to-le: Vrla gospa Zurčeva bo kmalu ozdravela, liberalna stranka je pa tako neozdravljivo zlomljena, da ostane vedno hroma.

— **Imenovanje**. Suplent na goriški gimnaziji gospod Olivier Stua je imenovan za glavnega učitelja na učiteljsku v Gradišču.

— **Velika Praga**. V četrtek se je sestala v Pragi komisija, obstoječa iz zastopnikov praškega in smihovskega občinskega sveta, ki je razpravljala o pripojenju Smihova k Pragi. Med zastopniki obeh občin se je doseglo popolno sporazumljenje. Smihov se toraj v najkrajšem času pripoji Pragi.

— **Utrdbe ob morju ali vojne ladije?** »Neues W. Tagblatt« prinaša iz peresa veččaka članek, v katerem govori o utrdbah ob morju ter o vojnih ladjah. Prihaja do zaključka, da je pametneje graditi vojne ladije, kot pa delati utrdbo za utrdbo ob Jadranskem morju. Utrdbe so strašno drage, pa ne dajejo povsod zadostne garancije, da bi se sovražnik ne mogel izkrcati. Avstrijsko obrežje je dolgo 500 km, torej bi bilo treba vse polno utrd, ki bi požrle ogromne svote. Otoke n. pr. more braniti le mornarica. Zguba otokov ob brežini pa bi pomenila začetek konca. Napoleonove utrdbes niso mogle držati ne Italije, ne Španije, ne Dalmacije proti močnim angleški mornarici.

— **Nesreča na nesrečo**. Romih Matija, plesarski vajenec je padel iz prvega nadstropja v Trbovljah in se močno poškodoval. Franc Dolinšek, samski premogar v Hrastniku, je bil v preprič z nožem sunjen v levo stran prsi od nekega premogarja. Julijana Treo je dobila poškodbe na glavi, ko je pobirala drva pri neki stavbi v Spod. Šiški in padla v klet. Marija Hribar, dinnarica, je vsled nepaznosti v Podlipoglavu v hosti skočila na koso in se na levi nogi obrezala. Angelo Flisek, premogarjev hči, je krava z rogom sunila v spodnji del telesa na paši v Trbovljah. Mlakar Franc, užitkar na Orlem, je bil poškodovan na travniku na ta način, da se je vol splašil in ga za sabo vlekel, ko ga je hotel vpreči v z otavo naloženi voz.

— **Obesil se je**. Najemnik gostilne Janez Kovač v Černuči se je včeraj dopoldne, ko je bil sam doma, iz neznanega vzroka v kuhinji obesil.

— **Vlom v Spodnji Šiški**. V noči na 19. t. m. so neznan storilci vlomili v Cirmanovo barako tik Zormanove hiše v Spod. Šiški, katero je imela v najemu Marija Marjetič iz Ljubljane. Storilci so pobrali sadja in sladšic v približni vrednosti 60 kron. Krivci se zasledujejo.

— **Nevarna družabnica**. Posestnik in mlinar Jože Markovič je pil dne 1. avgusta t. l. v Možekovi gostilni v Kamniku. Tja je prišla vdova Marija Dolinšek, gostinja v Kamniku, ter se priselila k Markoviču. Videla je, da ima ta precej denarja pri sebi, nič se ji ni mudilo domu, čeravno so jo doma čakali lačni otroci. Ostala je čez poldan v gostilni ter si pustila od mlinarja prav pridno plačevati. V zahvalo njegove radodarnosti mu je pa iz denarnice vzela bankovec za 100 K, nakar je šla z dvema drugima moškima v Ponikvarjevo gostilno. Mlinar je takoj tatvino zapazil, ter poslal deklo za njo, z naročilom, naj mu denar vrne. Obdolženka je tatvino tajila. Na stražnici, kamor je bila v svrhu telesne preiskave prepeljana, posrečilo se ji je bankovec v neopaženem trenutku vreči za nek kovček in ker se ni našel denar pri nji, je bila izpuščena, kasneje je pa poslala nekega moškega k stražniku, češ, da leži bankovec za kovčekom. Dolinar se zagovarja, da ji je Markovič bankovec daroval, kar pa ta odločno zanika. Sedela bo zato tri mesece v težki ječi.

— **Mlad izpridenec** je 11-letni I. Košmrl kateri je 8. t. m. zlezal skozi okno v stanovanje posestnika Tancaja na Vrhniki ter ukradel 100 kron denarja v srebru, katere je na polju zakopal. Ker je pa še s par tovariši denar potratno zapravljal, ga je dosegla roka pravice. Pokazati je moral svoj zaklad, a zaklad se je že bil zmanjšal za 22 kron, katere so malopridneži zapravili.

— **Pajace** so se zopet igrali goriški liberalni Lah, ki so 19. t. m. proslavili v gledališču Ferrera. Sklenili so baje ulico, v kateri se semenišče, prekrstiti v ulico Francisco Ferrer. No, semenišče se zaradi tega ne bo podrlo. . . Se razume, da so po shodu vedno barab zaprli.

— **Predragocene izkopsnine** so se zopet odkrile v oglejski baziliki.

— **Še en vlom v ljubljanski okolici**. Dne 11. t. m. so dosedaj še neznani tatovi vlomili pri posestniku Jakobu Koprivcu na Bluzi pri Brezovici ter odnesli 32 K vredno, črno zimsko suknjo, 30 K vredno, črno

obleko, stare hlače in belo srajco nikelnasto uro s srebrno verižico in Koprivcevo delavsko knjižico, v kateri je imel 120 K denarja.

— **Vsled opeklin** je umrla dne 19. t. mes. Anica Vehovec, triletna deklica posestnika g. Alojzija Vehovec iz Žužemberka.

— **Iz Sostrega**. Dekliška Marijina družba v Sostrem vabi k predstavi, ki jo priredi v nedeljo, dne 24. oktobra, ob treh popoldne. Spored: Fr. Ferjančič: »Rožmarin«, pesem; Fr. Ferjančič: »Lahko noč«, pesem; Vodopivec Vinko: »Pogled v nedolžno oko«, pesem; prva igra: »Kukavica — modra ptica« ali »Boj za doto«, Veseloigra v štirih dejanjih; druga igra: »Sveta Cita« (v treh dejanjih). — Vstopnina: Sedež 60 h, stojišče 20 h. — K obilni udeležbi vabj dekliška Marijina družba.

— **Zobčasta železnica na Učko**. Železniško ministrstvo je stavbeni družbi »Union« na Dunaju dovolilo, da sme izvršiti pripravljala dela za zobčasto železnico trije vrste iz Lovrana na Učko.

— **Trgatev v Istri** je že izvršena. Kakor prihajajo poročila iz raznih strani, je letošnja letina nekako srednje vrste, kjer ni bilo toče, a kjer so bili pa vinogradi uničeni po toči, so nabrali prav malo grozdja. Radi nestalnega in deževnega vremena ni moglo grozdje povsod enako dozoreti in tam ne bo vino tako dobro, kakor lansko leto. Belo grozdje je povsod bolj dozorelo. Cena moštu je tudi letos na nekaterih mestih zelo nizka.

— **Cankar tožen**. Pisatelj Ivan Cankar je govoril na Hrvaškem na neki skupščini »svobodomislecev« za Ferrera. Kakor sedaj javljajo hrvaški listi, je Cankar tožen, da je žaljivo govoril proti katoliški Cerкви in nekemu članu dinastije. Skupščina je bila razpuščena.

— **Zadušila je otroka**. Pred nekaj dnevi so praznovali ženitnino v Železni vasi, občina Dobernik. Na svatbo je prišel tudi posestnik Franc Bartolj iz Kamenja, občina Št. Rupert, s svojo ženo in trimesečno hčerko. Proti večeru so položili otroka k počitku. Nekoliko pozneje pa se je vlegla otrokova varuhinja na isto postelj, ne da bi vedela, da je že na njej otrok, ki ga je na ta način zadušila.

— **Štiridesetletnico narodnega gledališča v Belgradu** bodo praznovali v začetku novembra. Priprave za slavnost se že vrše.

— **Razveljavljen pasji kontumac**. Okr. glavarstvo v Kočevju je od dne 17. t. m. razveljavilo pasjo kontumacijo za občine Staroloko, Moselj, Kočevje, Polom, Lienfeld, Molgern Srednjo vas in Sule; ostane pa še v veljavi za občine Drago, Osolnico, Turjak, Velike Lašče, Šent Jur, Rob, Velike Poljane, Jurjevico, Laserbach, Lužarje, Spodnjo vas, Ribnico, Sodražico in Sušje.

Ljubljanske novice.

lj **Šentpetersko prosvetno društvo** priredi danes v sredo 20. oktobra ob pol 8. uri zvečer predavanje v društveni sobi (Podbojeva hiša), Sv. Petra cesta št. 101. Predaval bo č. gospod Franc Zorko »o zanimivem potovanju po slovanskih deželah zlasti po Češkem«. — Ker bo predavanje zelo zanimivo in podučno, se vabi na obilno udeležbo. Odbor.

lj **Socialnodemokratski shod** je bil včeraj zvečer v »Narodnem domu«. Udeležilo se ga je okoli 200 oseb. Shod je otvoril sodrug Bartolj v imenu političnega društva »Bodočnost« in krajne socialnodemokratske organizacije. Glavni govornik Etbin Kristan se je v prvi vrsti spravljal na S. L. S., katera mednarodnemu socialnemu demokratu seve simpatična ne more biti. O narodno-napredni stranki pa pove, da se menda zato imenuje napredna, ker vedno nazaduje. To je pokazala v državnem zboru, zlasti pa sedaj v deželnem zboru. Najžalostnejša je bila za liberalce zadnja petkova seja, ko se je spreminjal poslovnik. Liberalci niso zmogli nobene dela. Ničesar ni bilo lažje kot preprečiti namen klerikalcev glede poslovnika v petek, ker je bila zadnja seja v zasedanju. Priglasili naj bi k debati govornika in če bi dr. Krek ali kdo drug predlagal konec debate, imajo priglašeni govorniki še vedno pravico izvoliti iz svoje srede generalnega govornika, ki bi imel pravico govoriti od 10. ure zvečer do 5. ure jutraj, če bi bil zmogel. A liberalci so kakor otroci. Razgrajajo, ko vedo, da se jih lahko posadi vedno kakih pet ali šest pred vrata. S svojo neumnostjo so se zadušili. Sedaj pa hodijo po Ljubljani in se kažejo kot kaki mučeniki. Mučeništvo je vse kaj drugega. Naši liberalci niso zmogli niti najmanjšega mučeništva. Nato se je bavil govornik s člankom, ki ga je spisal bivši češki minister Pacak v praškem »Unionu« o »Slovanski Jednoti«. Kristan trdi, da »Slovanska Jednota« nima nobenega programa, oziroma ima toliko programov, kolikor je v njej načelnikov strank. Napadal je skozi in skozi »Slovansko Jednoto«, a v isti sapi izjavljal, da je tudi on proti Bienerthovi vladi. Končno se je sprejela resolucija za delozmožnost dr-

žavnega zbora in za trgovsko pogodbo s Srbijo. Druge nesreče ni bilo in je tudi ne bo. Baje so ljubljanski rečkarji mislili, da se bo v areni in na vrtu »Narodnega doma« kar trlo ljudi. Shod je bil precejšnja blamaža za ljubljansko socialno demokracijo.

lj **Slovensko deželno gledališče**. V četrtek, dne 21. t. m., se poje drugič priljubljena Puccinijeva opera »Madame Butterfly« pri navadnih opernih cenah; v soboto, 23. t. m., se poje Fallova opereta »Dolarska princesa«. — V nedeljo, dne 24. t. m., bosta dve dramski noviteti, in sicer zvečer veseloigra »Gospodična Josette« — moja žena, spisala Gavault in Charvay, popoldne ob pol 3. uri pa se uprizori prvič izvirna drama v štirih dejanjih »Strup«, spisal Ivan Novak.

lj **Nov stenski zemljevid vojvodine Kranjske**, priredil profesor Orožen v merilu 1 : 130.000 je ravnokar izšel in se dobi v »Katoliški Bukvarni«. Cena na platnu s palicami K 42. — Zemljevid ni prirejen samo za šole, temveč zadošča za vse potrebe, ima namreč natančno nomenklaturo, popolno označbo železnic, višin itd.

lj **V Ljubljano je skočila** sinoči okoli pol 10. ure na Dvornem trgu 42letna črevčarjeva žena Neža Potokarjeva. Voda jo je nesla do Pogačarjevega trga in ker je klicala na pomoč, ji je na bregu Pogačarjevega trga pomolil poštni sluga Leopold Božič drog, katerega se je oklenila in jo je Božič potegnil iz vode s pomočjo nekega desetnika c. in kr. pešpolka št. 27 ter so jo potem z na lice mesta došlim rešilnim vozom prepeljali v deželno bolnišnico. Potokarjeva je nekoliko slaboumna, še bolj ji je pa vplivalo na živce, ker je dobila pri sodišču zaradi razžaljenja časti meko kazen. Strah pred zaporom jo je menda gnal v obupnost.

lj **Mlada sleparica**. Marija Medved, sobarica iz Ljubljane, je hotela nekaj časa brez dela živeti. Ker pa ni imela sredstev za to, opeharila je krčmarico Josipino Jerman v Kolođvorskijh ulicah na ta način, da ji je pokazala ponarejeno listino, v kateri se zaveže neki tukajšnji trgovec vse plačati, kar ji bo Jerman dala na up, pravila je, da bo tudi dedovala po njeni materi. Lahkoživka je dva meseca brez skrbi živela in po mestu pohajkovala. Končno pa so se le krčmarici oči odprle, ko je bilo že 108 K 46 vin. dolga. Sedela bo za to dva meseca v ječi.

lj **Jedilne gobe**, katere prinašajo še vedno v velikih množinah na tukajšnji trg, tvorijo za naše kmečko ljudstvo bogat vir dohodkov. Lahko se spravijo v denar sveže ali pa suhe in vedno so cene dokaj visoke tako, da se delo in trud prav dobro izplačata. Nekatere rodbine se samo ob tem zaslužku preživljajo. Znano nam je, da sta si dve mladi deklici v Smledniku samo s pobiranjem jedilnih gob to jesen zaslužili 174 kron, katerih bi pač drugače ne zaslužili tako naglo in z malim trudom.

lj **Boj s stražnikom**. »Pa se dajva.« Pavel Božič, strgarski pomočnik v Ljubljani, je v noči na 25. avgusta t. l. po Prulah razgrajal, ker klub opominu stražnika ni odnehal, mu je napovedal aretacijo. Božič je pa nato stražnika tako v prsa sunil, da je nazaj omahnil. Obdolženec je postal tako silovit, da je stražniku na desni roki palec izvil. Slednji mu zažuga, da ga udari s sabljo, če ne miruje. Božič pa je slekel suknjič in telovnik in oboje vrge v stran rekoč: »Pa se dajva.« Šele, ko je dobil stražnik pomoč, se je posrečilo obdolženca ukleniti, na kar so ga s težko silo pripeljali na stražnico. Obdolženec se zagovarja s popolno pijanostjo. Obsojen je bil na štiri mesece težke ječe.

lj **Iz šale pride resnica**. Dne 10. avgusta t. l. zabavali so se ključavničarski vajenci v Tönniesovi tovarni s tem, da so se obmetavali z ilovico. Anton Potočnik je zadel vajenca Franceta Nebeca v lice, kar je tega tako raztogotilo, da je skočil proti Potočniku, ter ga sunil z železno ostjo v trebuh s tako silo, da mu je predrč črevo. Obdolženec priznava dejanje in pravi, da je to storil, ker se je bal, da bi ga nasprotnik od zadaj ne napadel. Kaznovan je bil zato s trimesečno težko ječo.

lj **Nepreviden kolesar**. Predvčerajšnjem je v Bethoonovi ulici nek kolesar tako naglo in neprevidno vozil, da je podrł na tla osemletnega šolskega učenca Jožefa Štruklja ter ga na desni roki lahko telesno poškodoval.

lj **Nenavaden pojav narave**. Na sadnem vrtu gospoda J. Sušteršiča poleg Gruberjevega kanala stoje češplje že več tednov brez listja. Zadnje dni pa se je nenpričakovano razvilo sveže, svetlo zelenje, med katerim je tudi nekaj posameznih cvetov, tako da v enem letu drevje dvakrat cvete, kar je pač nenavaden pojav v naravi. Prav lepo cvete češplja tudi v vrtu gospe Rozalije Pravharjeve, Gruberjeva cesta 4.

lj **Skrajna izpridenost**. Oženjeni črevčar J. Šavs, stanujoč na Krakovskem nasipu, je v preiskavi, da je onečastil svojo 14letno hčerko.

Ij **Staro Emono odkrivajo.** Na Mirju v bližini prostora, kjer bo zgrajena nova obrtna šola, so odkrili ostanke hiše stare Emone. Dobro se poznajo stopnjice in vrata. Odkrili so danes tudi prekrasen mozaik, kakršnega še nima deželni muzej, ter dve dragoceni sulici in tri meče. Tudi to orožje je izredno dragoceno.

Štajerske novice.

Š **Očeta svoje neveste ubil.** Ubil je 17. t. m. kurjač južne železnice Franc Augustin posestnika Jožefa Lešnika iz Sv. Nikolaja na Dravskem polju. Prej sta še pila v neki gostilni v omenjeni vasi, a sta se sprla, ker je Lešnik nasprotoval poroki svoje hčere z Augustinom. Lešnik je zagrabil Augustina za vrat, ta je pa udaril Lešnika s tako silo s pesto po glavi, da je bil Lešnik takoj mrtev. Ubijalec je prišel drugi dan v neko gostilno v Mariboru, pojedel na enem mestu tri porcije golaža in mirno pravil o svojem dejanju. Potem je šel in se sam javil policiji.

Š **Vsled žganja umrl.** V noči od 16. na 17. t. m. je umrl na vozu v neki lopi posestnik Franc Celofiga iz Gorice pri Pragerskem. Vzrok smrti je bilo preveliko pitje žganja.

Š **Vlak je povozil 17. oktobra zvečer** Simona Švagana, posestnika iz Lukovnjaka, na potu domov. Večerni vlak ozkotirne železnice, ki prihaja iz Slov. Bistrice, ga je vrgel na tla in pri padcu se je Švagan ubil. Star je bil 46 let in zapuščal ženo ter sedem nepreskrbljenih otrok.

Razne stvari.

Velikanski viharji v Indiji. Iz Kalkute se poroča: Škoda, ki so jo povzročili zadnji vrtninasti viharji v Indiji, zlasti v vzhodni Bengaliji, je velikanska. Na morju se je potopilo nad 14 parnikov. Več parnikov je imelo s seboj evropske potnike. Več tisoč manjših hišic domačinov je vihar odnesel visoko v zrak. Ciklon je vrgel železniške vlake med vožnjo daleč v stran od tirov. Število človeških žrtev se sedaj niti ne da približno presoditi, a bo znašalo več stotin.

Po dvajsetih letih ozdravil. Iz Rima poročajo, da je kipar Genito, ki je bil 20 let blazen in je živel pod nadzorstvom svoje hčere in svojega sluga, nakrat zopet ozdravil. Po svojem ozdravljenju je napravil krasen kip in ga poklonil kraljici Jeleni.

Umetna jajca. V New-Yorku obstoji cela industrija, ki izdeluje umetna jajca in jih pošilja v azijske pokrajine. V nekem poročilu poljedelskega departmaja v Washingtonu se opisuje ta čudna produkcija. Trgovina z umetnimi jajci se je razvila, ker se je hotelo izkoristiti kolikor mogoče turšično moko. Izdelovanje se vrši na štiri različne načine. Najprej se sestavi rumenjak iz mešanice kuruzne moke, žitnega škroba, olja in raznih drugih snovi, ki dajo rumeni snovi veliko enakost z naravnim rumenjakom. To debelo tvarino zgnete stroj v okroglo bliko, ki se jo obda, kot pri naravnem jajcu, z beljakom. Potem se umetno naredi tenka kožica iz beljakovine ter odene vse skupaj s posebnim strojem z lupino iz malca. Potom vročine se posuši lupina in tudi vsebina postane trdna. Produkt je popolnoma podoben naravnemu jajcu in ima dober okus ter je zdravo. Ta jajca se lahko brez skrbi razpošiljajo in postajajo v Ameriki vedno bolj priljubljena, ker so poceni.

Proti podraženju živil. V nedeljo sta se vršila v Liberiji dva socialnodemokratska shoda proti podraženju živil; en shod je bil češki, drugi nemški. Po zborovanju so šli zborovalci na glediški trg, kjer je poslanec Schäfer govoril občinstvu. Ko je hotel potem govoriti nek češki govornik, so nemški nacionalci začeli peti »Wacht am Rhein« ter niso pustili govoriti češkemu govorniku. Prišlo je do pretepa, nato pa je policija razgnala občinstvo.

Velikanski murski volk. Marseille, 9. oktobra. Med tukajšnjim pri staniščem in nasprotnim otokom Ratonneau so ujeli ribiči velikega morskega volka, ki je bil dolg pet in pol metra. Tehtal je 1800 kilogramov. V trebuhu te morske zveri so našli še polovico tuna, ki je tehtala 40 kilogramov.

Samoumor z iglo za klobuk. Iz Rima se poroča: Na korzu se je dogodila čudna tragedija. Slavljena igralka Lorenzia Toughi se je sprehajala po ulici z nekim igralcem. Hipoma potegne sprlo občinstva iz klobuka iglo in se zabode z njo v srce. Vendar igla ni prodrla srca, in zdravniki upajo, da bo igralka okrevala. Vzrok temu činu je bila nesrečna ljubezen.

Napredek katoliške cerkve na Angleškem. V francoskem jeziku tiskano misijonsko letno poročilo priobčuje zanimivo statistiko o napredku katoliške cerkve na Angleškem. Od leta 1899. je iz evangeljske prestopilo v katoliško cerkev: 446 pastorej, 417 članov parlamenta, 205 častnikov, 162 časnikarjev in pisateljev, 129 juristov,

69 medicincev, 36 pomorskih častnikov in 60 članov aristokratske družbe.

900 kilogramov pisem je poneveril, kot se poroča iz Pariza, nek star pismo-voja, Izidor Maurice iz Cominesa. Bil je obsojen na sedem mesecev ječe, ker je več let izročena mu pisma, mesto da bi jih raznese! strankam, pustil ležati v svojem stanovanju. Našli so v njegovem stanovanju nad 900 kilogramov pisem, od katerih je bilo 200 kilogramov že uničenih in ponesnaženih od kokoši in kuncev.

Tat v zaboju. Preteklo soboto so na kolodvorskem skladišču državne železnice na Dunaju slišali ob 6. uri zvečer v nekem zaboju šum. Zabojo so odprli in našli v njem skritega pomožnega delavca Ivana Fiedlerja. Izročili so ga policiji, kateri je priznal, da se je skrili zato v zabojo, da bi ponoči kradel blago odpošiljatev. Ukradene stvari je hotel spraviti v omejeni zabojo, ki je bil naslovljen na nekega njegovega tovariša, sam pa bi pobegnil. Priznal je tudi, da je ukradel doslej na državnemu kolodvoru usnja za 800 K. Že preteklo leto so ga zasačili v nekem zaboju skritega v skladišču, tudi z namenom, da bi kradel, in je bil pred sodiščem obsojen na dva meseca ječe. Kot lani, mu je tudi sedaj pomagal skriti se v skladišče železniški čuvaj Ivan Leitner. Oba so zaprli.

Umor in samoumor vsled žene. Iz Berolina poročajo: Inženir Bruesche iz Gnestena, ki je živel ločen od svoje žene, je ustrelil včeraj svojega štiriletnega sinčka in nato še samega sebe, ker so se vsi pozikusi sporazumljenja med njim in ženo razbili.

Telefonska in brzojavna poročila.

NEMIRNA OTVORITEV DRŽAVNEGA ZBORA.

Dunaj, 20. oktobra. Z veliko radovednostjo je vse pričakovalo današnje otvoritvene seje državnega zbora. Galerije in lože so bile še pred 10 uro dopoldne napolnjene do zadnjega kotička, pred parlamentom na rampi pa se je gnetlo na stotine in stotine občinstva, ki je vse hotelo na galerije, a zaman — na vratih parlamenta so se pokazali znani napisi, da so vse vstopnice oddane. Ob 11. uri dopoldne je bilo na poslaniških sedežih še malo poslancev. Večina klubov je imelo še seje. Prvi, ki so zavzeli svoje prostore, so bili češki radikali, katerih noben sklep »Slovanske Jednote« ni mogel pripraviti do tega, da ne bi priredili demonstracije v zbornici. Po četrtna 12. uro je prišel v dvorano baron Bienenrth s svojimi ministri. Ko so ministri prišli do ministrskih klopi, pričeli so češki radikali na vse grlo in vseh varijacijah kričati: Abzug Bienenrth, Abzug Hochenburger, Abzug Wrba, Abzug Schreiner! Češki radikali so kričali tudi na češkega ministra dr. Začka, naj se sramuje, da sedi v taki družbi. Poljedelskega ministra Brafa ni bilo v zbornici. Opravičil se je, da je bolan, da ga boli noga in da ne more iz sobe. Češki radikali so kričali in ropotali danes ves čas seje, ki je pa trajala le 20 minut. Ostale slovanske stranke se razgrajanja čeških radikalcev niso udeleževale in so bile ves čas mirne. Ostale slovanske stranke so češkim radikalcem zamerile, da niso prenehali s kričanjem tudi takrat ne, ko je prišel govoriti starostni predsednik dr. Funke, ko je bila zaklicana »Slava« cesarju in ko so novoizvoljeni poslanci storili svoje obljube. Ko je pozval baron Bienenrth 74 let starega Funkeja, naj prevzame predsedstvo, zaploskali so Nemci, pa tudi Poljaki in Italijani so napravili Funkeju ovacije. Dr. Funke je nekoliko časa čakal, ker je mislil, da češki radikali prenehajo upiti, ker je pa videl, da bo zaman pričakoval, je pričel govoriti. Njegov govor so mogli vsled silnega vpitja čeških radikalcev nekoliko razumeti le ministri in tik pred njim stoječi. Dr. Funke je dejal, da je že tretjič tekem 2½ let, ko kot starostni predsednik odvarja sejo. — Dr. Funke je dejal, da pozdravlja vse poslance, vendar ne s tistimi čustvi, kot leta 1905, ko se je sešel novi ljudski parlament. Ko odvarja parlament kliče »Slava!« cesarju. Češki radikali so ves čas med Funkejevim govorom razgrajali in tudi sedaj niso prenehali z razgrajanjem. Dr. Funke je naznanil, da se je izrekla želja, naj se volitev predsedstva odgodi. Tej želji lahko ugoditi, zato prekine sejo za 48 ur in odredi prihodnjo sejo v petek ob 11. uri. Wolf se je oglašil k besedi in v imenu nemških radikalcev protestiral proti

temu, češ, da je to proti poslovniku in da se s tem uklanja zbornica slovanskemu terorju. Z Wolfom pa so bili samo nemški radikali, Funkeju so pritrdili ostali Nemci, socialni demokratje in Poljaki. Konec seje je bil ob 11. uri 35 minut. Ko so ministri zapuščali zbornico, so jih češki radikali psovali. S tem je bila demonstracija čeških radikalcev končana. Prihodnja seja v petek.

Dunaj, 20. oktobra. Pred današnjo sejo je bila seja načelnikov vseh parlamentarnih klubov. Prvi se je oglašil k besedi dr. Kramar, ki je zahteval v imenu »Slovanske Jednote«, da se volitev predsedstva odgodi. »Slovanska Jednota« ima v sebi poslance iz najoddaljenejših krajev iz Dalmacije do Galicije, zato se ji ne more zameriti, ako še ni imela za posvetovanja zadostno časa. Ker »Slovanska Jednota« ne namerava preprečiti konstituiranja parlamenta, stranke najboljše store, ako ugodijo njeni zahtevi. Poslanec Sylvester je izjavil, da se z ozirom na to, da »Slovanska Jednota« ne namerava preprečiti konstituiranja vlade, ki je poslance nenadoma oropala imunitete, hoteč neljube ji poslance zapirati.

Dunaj, 20. oktobra. V parlamentarnih krogih sodijo: Najprej pridejo v zbornici na vrsto nujni predlogi, potem se izvrši sankcija narodnostnih zakonov nižjeavstrijskega železnega zbora, nakar demisionira Bienenrthova vlada ter se potem prične zopet pogajanja s »Slovansko Jednoto«.

KRONSKI SVET — BREZ USPEHA.

Dunaj, 20. oktobra. Današnji kronski svet pod predsedstvom cesarja je trajal le 20 minut. Od kompetentne strani se čuje, da je bil brez rezultata. V položaju ni nobene spremembe. Na mestu je skrajni pesimizem. Wekerle je zastopal mnenje, da je mogoča rešitev krize s koalicijo, a je njegov načrt padel na dveh točkah: na koncesijah in na podpori Košuta po njegovem stališču napram Justhovi skupni.

USTANOVITEV ZRAKOPLOVNEGA DRUŠTVA NA TIROLSKEM.

Inomost, 20. oktobra. Tu se je sestavil odbor, ki bo skrbel za ustanovitev zrakoplovnega društva na Tirolskem, ki se bo zlasti bavil s proučevanjem stroškov, v dosego praktičnih uspehov tega društva. V odboru je več častnikov in vseučiliških profesorjev.

25LETNICA POLJSKEGA NARODNEGA MUZEJA.

Krakov, 20. oktobra. Včeraj se je praznovala s slovesnim zborovanjem 25-letnica ustanovitve poljskega narodnega muzeja. Slavnosti je prisostvoval kot zastopnik naučnega ministrstva sekcijski šef vitez Cwiklinski.

KAMENJANI DUHOVNICI.

Rim, 20. oktobra. Neka tolpa je napadla dvajset nemških duhovnikov, ko so hoteli prekorajčiti Tiburtino. Metali so na nje kamenje in je bil eden duhovnikov težko ranjen. Tolpa je napadla tudi nekega drugega duhovnika s kamenjem, ko je spremljal več gojencev k Porti maggiore. Duhovnik je bil ranjen ter je moral iskati zavetišča v neki cerkvi.

OSKRUNJENE CERKVE.

Rim, 20. oktobra. Skoro na vseh cerkvah so bili nabiti črnoobrobjeni lepaki, na katerih je bil odtisnjen manifest mestnega župana. Poleg teh so bili tudi lepaki s karikatur papeževnega nuncija Merry del Vala. Na mnogih mestih je videti lepake s karikatur jezuita, ki potiska kralju Alfonzu v roko peresnik, da podpiše smrtno obsodbo Ferrerja.

ATENTATI Z BOMBAMI NA CERKVE.

Lizbona, 20. oktobra. Včeraj ponoči se je v frančiškanski cerkvi Sv. Louis razletela bomba. Ponesrečil ni nihče.

Nancy, 20. oktobra. Včeraj se je v predvorcu tukajšnje stolnice razletela bomba, ne da bi bila napravila kako škodo.

GROŽNJE KRALJU ALFONZU IN ŠPANSKIM MINISTROM.

Pariz, 20. oktobra. Iz Barcelone se poroča: Včeraj so bili nabiti po ulicah številni letaki z grožnjami kralju Alfonzu, ministrskemu predsedniku Mauri in ostalim članom kabineta. V letakih se obeta omenjenim vsled usmrtitve Ferrerja, da se jih bo gotovo kmalu umorilo. Policija

in detektivji so odstranjali lepake. Kdo jih je nabil na stene se ne ve.

ATENTAT NA DRŽAVNEGA PRAVDNIKA, KI JE PREDLAGAL SMRT ZA FERRERA.

Barcelona, 20. oktobra. Na državnega pravdnika, ki je predlagal smrt za Ferrera, je neka skupina ljudi streljala z revolverji. Državni pravdnik se je zgrudil in kmalu nato umrl. Morilci so pobegnili. Stanovanja članov vojnega sodišča so dan in noč strogo zastražena.

PRIJETA ROPARSKA TOLPA.

Cernovice, 20. oktobra. Orožniki so prijeli roparsko družbo v Dornawatu, ki je že tri leta vznemirjala okolico. Obstajala je iz šestih članov, ki so povzročili več roparskih napadov in nešteto tatvin. Med aretiranci je tudi eden najbogatejših posestnikov dežele Haralampi Boneš. Roparji so bili strah prebivalstva cele okolice in je aretacija povzročila mnogo veselja.

STRELA UBILA SEDEM LJUDI.

Milan, 20. oktobra. Med grozno nevihto, ki je predvčerajšnjem razsajala v okolici Bara, je ubila strela sedem ljudi.

300 OSEB ARETIRANIH.

Varšava, 20. oktobra. Tukaj je bilo aretiranih več sumljivih oseb. V Lodzu je policija te dni preiskala 180 hiš in aretirala 300 oseb.

RUSKI LISTI PROTI NEMCEM.

Moskva, 20. oktobra. Tukajšnji listi ostro nastopajo proti akciji nemškega konzula v Harbinu. »Golos Moskvi« zahteva od ministra Izvoljskega, da energično zahteva zadoščenja in da se Nemcem prepove bivanje v ruski Aziji, kajti oni podpirajo japonsko volunstvo.

BOJI V SEVERNI AFRIKI.

Melilla, 20. oktobra. Križar »Karlos V.« in en lomilec torpedov sta bombardirala vasi med rtom Negri in rtom Abdara. Na strani Špancev je bilo ranjenih 19, na strani Mavrov okoli 300 mož. Harka Beni Bonifur šteje 10.000 Kabilov.

Melilla, 20. oktobra. Formelno se demontuje vest, ki prihaja iz krogov urojenčev, češ, da so Kabili 17. t. m. napadli Melilo in pri tem uporabljali v Seluanu vplenjene poljske topove. Dne 17. t. m. ni bilo nikakega napada, niti so Kabili vpenili kak top.

IZGREDI STAVKUJOČIH DELAVCEV.

Norimberg, 20. oktobra. Če tudi je nabil magistrat pozive po ulicah vsled zadnjih izgredov stavkujočih delavcev, so se izgredi preteklo noč ponovili. Stavkujoči delavci celuloidne tovarne Wolf, katerim se je pridružil več sto mladoletnih fantov, so vpili in žvižgali po ulicah. Ko jih je hotela policija razgnati, so jo začeli napadati s kamenji. Policija je potegnila sablje. Število demonstrantov je vedno bolj naraščalo in o polnoči jih je bilo že več tisoč. Šele ko je dobila policija ojačenja, se ji je posrečilo razkropiti demonstrante. Več ljudi je bilo aretovanih.

AZEV UMORJEN.

Peterburg, 20. oktobra. Ruskemu policijskemu agentu Azevu so na ulici odrezali glavo in razrezali lice.

Krondorfer se kot naravna namizna voda
prve vrste in kot zdravilna voda
zoper težkoče organskega dihanja in zoper
bolesti želodca in mehurja najbolje priporoča.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padevin v 24 urah v mm
19	9. zveč.	738,7	10,6	sl. jug	jasno	
20	7. zjut.	740,1	10,0	brezvetr.	megla	0,0
	3. pop	739,0	17,5	sl. jz.ah.	jasno	

Srednja včerajšnja temp. 12,0°, norm. 09,0°.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 20. oktobra.

Pšenica za oktober	14,83
Pšenica za april 1910	14,38
Rž za oktober 1. 1909.	9,92
Oves za oktober	7,62
Oves za april 1910	7,74
Koruzna za maj 1. 1910	6,92

Efektiv: — — —

Zagrebska tovarna, tvrdke Henrik Francka sinov, v vsakem oziru novodobno urejena, izdeluje svoje proizvode izključno le iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bode, bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu :**Franckovem**: kavnem pridatku z mlinčkom, iz zagrebske tovarne.

Sl. Zaga V. Y 1162, 6:91 V.

AVSTRIJSKO ZRAKOPLOVSTVO.

Veliki evropski narodi: Francozi, Nemci in Angleži, kakor tudi Američani, že nekaj let sem živo tekmujejo med sabo za prvenstvo v zrakoplovstvu. Zlasti zadnji čas se je vseh polastila neka zrakoplovna mrzlica: Zeppelinovi uspehi so vse, kar se prištevaja zrakoplovcem, užgali tako, da so hiteli s svojimi poizkusi in tvegali življenje, kakor bi sreča vsega sveta bila odvisna od njih »rekorda«. Ta zrakoplovna borba na življenje in smrt je končno tudi našo ljubo Avstrijo izvalila iz varne rezerve v — zračne višave. Ni sicer bogve kaj ta-le »Estaric I.«, da, hudobni jeziki celo pravijo, da vzbuja pri poznavalcih pomilovalen posmeh — toda naše je naše, pa če imajo druge države še take zmaje z repom, perutmi itd., kar vsega nima Rennerjev zrakoplov. Naj je sestav še tako primitiven in nepopoln — Avstriji smo pa le pokazali, da si lahko privoščimo izlet v zračne višave v svojem lastnem izumu, ne da bi morali za to vzeti na posodo možgane kakoga Zeppelina ali Bleriota itd. Zato pa: Slava Rennerjem!

Seveda ta patriotski ponos velja le dotlej, dokler se gre za zabavo občinstva; ko pa se pričenjajo resne naloge, ki jih stavi zrakoplovstvu n. pr. vojaška služba, potem se tak patriotski separatizem neha. Izbrati je treba najboljši in vojaškim namenom najprikladnejši sestav, pa naj je njegov izumitelj Nemeec, Francoz ali kdor koli.

Prvi avstrijski vojni zrakoplov je bil balon na vrhah okrogle oblike. Potem so nabavili dva prosta balona in leta 1898. je bil kupljen prvi balon zmajeve oblike, ki je sedaj splošno v rabi. Stalne zrakoplovne oddelke imamo sedaj na Dunaju in v Budimpešti, potem v trdnjavah Krakov, Przemysl, Komarno, Trident, Petrovaradin, Karlsburg ter v obmorskih trdnjavah Pulj in Kotor. Vsak oddelek ima po eden ali dva zmaja-balona in več prostih balonov, kakor tudi vso opremo: prevozna sredstva, polnilne aparate itd. Poveljuje stotnik ali nadporočnik.

V novejšem času je naša vojaška uprava kupila od nemške družbe za proučevanje motornih zrakoplovov Parsevalov zrakoplov brez trdega ogrodja, ki ga sedaj montirajo v Fischamendu ob Donavi. V tem okraju si je vojaška uprava zagotovila velik kompleks zemlje in postavila lope za zrakoplove. Poizkusne vožnje s Parsevalom se prično baje že koncem tega meseca. Kakor se v poučenih krogih čuje, namerava naša vojaška uprava kupiti še en Parsevalov balon in pa dva francoska vodljiva zrakoplova Lebaudyjevega poltrdega sistema. V Fischamendu pa se zgradi tudi plinarna za preskrbo vojaških zrakoplovov z vodikovim plinom. Delo zgradbe je že oddano in bo znašalo nad en četrt milijona kron.

Skušnja je doslej dognala, da je Parsevalov zrakoplov še najprikladnejši za vojno službo, kajti zrakoplovi brez trdega ogrodja sprejmejo lahko mnogo večjo težo, kakor pa Zeppelinov sestav, kojega trdo ogrodje silno poveča lastno težo zrakoplova. Lastna hitrost in obratna varnost zrakoplova je sicer pri Zeppelinu večja, zato pa je Parsevalov balon mnogo lažji za prenašanje in je tudi mnogo manj odvisen od posebnih stalnih naprav (lop) za vzlet in usidranje; dalje pa je v mnogo krajšem času pripravljen za vožnjo, nego Zeppelin.

Naročajte „Slovenca“!

NESTLÉ-jeva
moka za otroke

Priznano redilno sredstvo
Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolne na želodcu.
Očvaruje in odstranjuje otročjo drisko in bluzanje, črvesni katar.
Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ
Dunaj I. Biberstrasse 11.

Dr. ph. E. Koželj

uljudno naznanja sl. občinstvu

2908 3-1

otvoritev lekarne
na Jesenicah na Gorenjskem.

2917 1-1

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Vsemogočni poklical našo ljubljeno mater, ozir. staro mater, taško, gospo

Ivano Iglič roj. Petrič
gostilničar

danes, dne 18. oktobra, po kratki mučni bolezni, prevideno s sv. zakramenti, v 60. letu starosti v boljše življenje.

Pogreb predrage ranjke bo v sredo, dne 20. oktobra na pokopališče v Vel. Laščah.

Sv. zadušne maše se bodo brale v več cerkvah.

Predrago pokojnico priporočamo vsem v blag spomin in molitev.

Velike Lašče, 18. oktobra 1909.

Kornej, šol. vodja, sin. — Ivanka Rozman roj. Iglič, hči. — Ivan Rozman, c. kr. sod. kancel. Alojzij Cerar, trgovec, zeta. — Vnučki in vnukinje.

2808

Odda se takoj

3-1

NEMEBLOVANA SOBA

pripravna za društveno sobo ali pa pisarno. Več se izve na Rimski cesta št. 6, pritličje.

Kroj. pomočnika

za veliko delo sprejme takoj **Ivan Zvezda** krojaški mojster Jesenice. 2893 4-1

17 letni mladenič

absolviran četrt. let, bivši mont. prakt. želi priti v pisarno kot **začetnik** ali pa v kako lesno trgovino, tovarno, parno žago kot praktikant in k zemljemeru kot figurant s primerno mesečno plačo. Kje in kdo pove upravnistvo. 2902 3-1

Posestvo

obstoječe iz hiše, hleva, svinjaka in njive za 9 mernikov posetje, in velika košenica na lepem prostoru, ki je pripraven tudi za zidanje, se **proda**. — Več pove lastnik **Franc Štamcar** v Novem mestu št. 229. 2914 2-1

Dobro izvežbana

KUHARICA

išče službe pri duhovniku ali v župnišču. Nastop takoj. — Ponudbe pod naslovom „Služba“ na upravo „Slovenca“. 2868 2-1

Išče se poštena in pripravna

ženska stara 25—40 let z malo varščino za **vodstvo male gostilniške obrti** v Ljubljani. Vstop s 1. novembrom t. l. Plača po dogovoru. — Več se izve v trgovini **Valvazorjev trg** Ljubljana.

GOSPODIČNA

iz boljše hiše, večja slovenskega in nemškega jezika, strojepisja in knjigovodstva **išče službe** v kako pisarno. Vstopi tudi kot **praktikantinja**. Prijazne ponudbe pod „Skromna zahteva“ poštni predal 76, Ljubljana. 2918 3-1

Sodarski pomočnik

se tekoj sprejme za dobro plačo in stalno delo pri **Karolu Koletiču**, sodarskem mojstru v Krškem. 2876 3-1

Pozor kolesarji!

Edino zastopstvo za Kranjsko za prava Puch-kolesa:

„Specijal“ Puch-kolesa K 150.—

„Curier“ kolesa „115“—

Najboljše pnevmatike Reithoffer-jeve. — Najnovejši

527 šivalni stroji od K 66.— naprej. (1)

Za prekupevalce ista cena, kakor v tovarni!

Ker prodajam brez potnikov, vsled tega vse blago veliko ceneje.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Z odličnim spoštovanjem

FR. ČUDEN

urar in trgovec v Ljubljani.

2054

Slovenci, pozor!
pri nakupovanju vencev.

Fr. Iglič

Ljubljana, Mestni trg 11

priporoča največjo zalogo krasnih

nagrobni vencev
in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo
:: hitro in točno. ::

- Cene brez konkurence! -

Pozor!

Prodaja

Pozor!

najnovejše obleke jesenske in
narejene obleke zimske, za
gospode, dame, dečke in deklice po naj-

nižji ceni edino

2629 1

konfekcijska trgovina **A. LUKIČ**, Pred školiho 19.

2906 3-1

Nc. I. 267/9
3

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri c. kr. okr. sodišču v Kranjski gori, odd. I., so po prošnji lastnice **g. Katarine Grom**, posestnice na Dovjem št. 20 na prodaj po javni dražbi sledeče nepremičnine:

Zemlj. vl. št. 87, 206 in 344 k o. Dovje za katere se je ustanovila pristavljena izklicna cena, in sicer:

I. Za zemlj. vl. št. 87 ad Dovje: parc. št. 1738/2 hiša št. 20 v Mojstrani in parc. št. 1745 gospodarsko poslopje, žaga s kozolcem in drvarnico (24.000 K), vrt parc. št. 1738 (172 K 50 v), parc. št. 2068/2 žaga (9000 K), 336/1 travnik (147 K), 1455/337 (4595 K), 1455/334 (2450 K), 1455/332 (69 K 25 v), 1455/433 (847 K 98 v), 1455/243 (602 K 26 v), 1455/244 (4143 K 33 v), 637/1 (4479 K 76 v), 637/25 (3252 K 60 v), 637/28 (3285 K), 637/27 (3339 K), 650/56 (6868 K 36 v), 1455/320 (2602 K 99 v), 1455/317 (333 K 05 v), 1455/119 (947 K 36 v), 1458/5 (1148 K 07 v), 1458/6 (1432 K 06 v), 1458/7 (87 K 76 v), 1482/47 (1004 K 18 v), 1482/50 (883 K 34 v), 1482/48 (63 K 62 v), 1482/49 (58 K 98 v), 1482/59 (11.782 K 61 v), 1401/9 (2244 K 32 v), 650/182 (3103 K 20 v), 650/183 (2505 K 30 v), gozdovi.

II. Zemljišče vl. št. 206 ad Dovje parc. št. 650/169 gozd (3069 K 12 v).

III. Zemljišče vl. št. 344 ad Dovje parcela št. 638/2 gozd (4895 K 91 v).

Dražba se bo vršila

dne 2. novembra 1909 ob 10. uri dopoldne v Mojstrani št. 20.

Ponudbe pod izklicno ceno se ne sprejmejo.

Na posestvo zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Zdražitelji morajo položiti varščino v znesku 10% izklicne cene.

Skupilo izplačati je tekom mesec dni prodajalki.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri podpisnem sodišču v sobi št. 1 in pa dne 2. novembra 1909 v Mojstrani pred začetkom dražbe.

C. kr. okrajno sodišče, odd. I.,

v Kranjski gori, dne 9. oktobra 1909.

Naznanilo preselitve.

Slavnemu občinstvu si usojam uljudno naznanjati, da sem svoj brivski in frizerski obrt preselil
:: v hišo na Sv. Petra cesti št. 32 ::
poleg kavarne „Avstrija“.

Salon za dame s posebnim vhom in se-pariranimi oddelki. Poleg umivanja glav, vsakovrstno friziranje in barvanje las, priporočam svoj gorki in mrzli zdravniški priporočeni sušilni aparat. Izvršujejo se vsa lasna dela. Vpletke (kite) striženih in zmešanih las v veliki izbiri.

Z vsem spoštovanjem se priporoča

M. Podkrajšek

frizer za gospode in dame, Sv. Petra cesta 32.

